

Deel 1 – Preek over Jona 1:1-3 – Zondag 3 augustus 2025

Schriftlezing: Jona 1:1-3, Micha 6:8, Matteus 5:3-12

Geliefde gemeente van Jezus Christus,

Al een paar weken, maanden, worstel ik met de actualiteit. De beelden van het onrecht dat over heel de wereld plaatsvindt, liegen er niet om. Mijn tijdlijn vult zich met afwisselende beelden: het ene moment gezellige zonnige vakantiefoto's van vrolijke vrienden en gezinnen, en je scrollt verder en er zijn beelden van verhongerende kinderen, kapotgeschoten huizen en mensen, verhalen over ontmenselijking, verminking, verkrachting, femicide. En dan te bedenken dat er op heel veel plekken onrecht plaatsvindt waar niet eens beelden van zijn. Stille hongersnood in Sudan. Een vergeten oorlog. Diepe armoede in krottenwijken van grote wereldsteden of arme Balkanlanden. Het is haast niet meer indrukwekkend, omdat het een gegeven is. De beelden niet genoeg schreeuwen.

Hoe ga je om, met al die beelden, berichten, verhalen? Je mag best weten dat ik verlegen ben met die vraag. Dankbaar, dat je eigen bed ergens anders staat. Dat onze kinderen veilig in hun bedden slapen. Maar dan? Dank je God dat jij een uitzondering bent, en leef je weer verder? Of verdiep je je grondig in de omstandigheden en de oorzaken, probeer je een standpunt in te nemen, kies je een kant? Of laat je je al die beelden diep op je inwerken, laat je tranen toe, huil je mee met het deel van de wereld dat huilt? Of sta je op, spreek je je uit, zoek je organisaties of mensen die iets van jouw boosheid, verdriet, verontwaardiging een stem geven? Of kan dat niet, omdat je je toch teveel buitenstaander voelt, teveel iemand die niet weet wat waarheid is, wat wijsheid is, wat nodig is? Of riskeer je dan toch ook conflict, en onbegrip, en polarisatie, en dat dat de vrede ook niet bevordert? Of voel je je machteloos, want wat kun jij nu helemaal voor verschil maken, en dit gaat toch onze pet te boven?

Ik ben daar verlegen mee, en zoekend in. Ik ken ook al die verschillende stemmen, in mijn eigen hart. Ik merk dat ik er onrustig onder ben. Naast me neer leggen kan niet, maar er iets mee doen: dat lukt me ook nog niet. Misschien u niet, misschien weet u allang wat wijsheid is. Of kunt u makkelijker loslaten. Maar deze week besloot ik het toch maar eens te thematiseren. Omdat het wat mij betreft ook een geloofsvraag is. Volgens mij heeft dit toch ook alles met geloven, christen zijn, Jezus volgen, te maken.

Vandaar dat mijn zoeken de kerkdienst heeft bereikt. En de vraag ook hier klinkt. Reikt de Bijbel, reikt God ons misschien waarden, woorden, voorbeelden aan die ons helpen in deze zoektocht? Die iets zeggen over onrecht uit het verleden en het heden, en vertellen over de weg die God daarin met mensen gaat? In de zoektocht naar zulke woorden kwam ik uit bij het boek Jona. Een boek waarin de ongehoorzame en eigenwijze profeet de aandacht trekt, maar waar het ook gaat om Gods weg met onrecht en het wereldgebeuren. Daarom in drie diensten aandacht voor dit boek.

En meteen bij de opening van het boek wordt duidelijk dat de beelden die wij zien, van alle tijden zijn. God richt zich via Jona tot Nineve, omdat het kwaad dat ze daar doen ten hemel schreiend is. 'Hun kwaad is tot voor mijn ogen opgestegen', zegt God letterlijk. Alsof de stank van onrecht en verderf de hemel heeft bereikt. Ook uit die tijd van Jona zijn er beelden. In de archeologie zijn oorlogsverhalen gevonden uit die tijd, opgetekend door de inwoners van Nineve zelf. Ze staan vol met martelingen, verminkingen, onthoofdingen. Nineve was de hoofdstad van het Assyrische rijk, dé dominante grootmacht in die tijd. En dat hadden ze bereikt door te strooien met moord, doodslag, angst en trauma. En ook het volk van God was daarvan slachtoffer geworden, en leefde onder de dreiging van wat er vanuit Nineve kwam. Ninevé: die naam alleen al boezemde angst in. Daar wilde je niet dood gevonden worden. Ze waren daar meedogenloos, hard, en kil. Geen wonder, dat Jona zich daar liever niet heen laat sturen. Het was de aartsvijand. En los van

dat het mooi zou zijn als er een einde zou komen aan het onrecht van Nineve - zelf bleef je er liever bij uit de buurt. En wil je je vingers er niet aan branden. Als je het niet ziet, dan is het er misschien ook niet.

Maar er is er één die het wél gezien heeft. Hij heeft zijn ogen niet gesloten voor alles wat het kwaad daar belichaamt, in die stad en dat rijk, en in alles wat daaruit voortkomt. Maar het is tot hem doorgedrongen. God - heeft die beelden ook gezien. En is er diep door geraakt. Dat is het hele punt van het boek Jona: dat God onrecht heeft gezien, en een aanklacht indient. Het kwaad dat zij doen is ten hemelschreiend. Hier trekt God een grens: het kan zo niet langer. Nineve moet tot de orde geroepen worden. Hier moet récht plaatsvinden.

Meestal lezen we dan verder in het boek. Alsof het verhaal daarna pas begint. Maar vandaag ben ik hier gestopt. Vraagt dit korte begin onze aandacht. Omdat God het ziet. Omdat God zijn ogen niet sluit voor al het onrecht en het lijden in deze wereld. God kijkt niet weg, God laat niet gaan, God denkt niet: dit gaat mijn pet te boven. Hij ziet, en hij laat zich raken. Hij wordt boos, omdat dit nooit zijn bedoeling geweest. Dit kan zo niet langer. En hij grijpt in.

Niet met donder en bliksem en een vernietigend zwavelvuur boven Nineve. Daar hadden we waarschijnlijk ook wat van gevonden. Maar God grijpt in, dient een aanklacht in, maakt aanspraak op het recht. En dat wil hij doen via Jona. Jona, de gelovige profeet, de vrome dienaar van God. Die zal toch wel beschikbaar zijn, om Gods klacht een stem te geven.

En wat doet Jona? Hij vlucht. We lachen erom, zingen erover, spotten ermee. Maar ondertussen. Zo herkenbaar. Want wie heeft het lef, om het kwaad in het gezicht te kijken en namens God aan te klagen? Door te dringen tot in de frontlinie van het onrecht, en daar te roepen dat de grens is bereikt? Of het nu angst is, of ongemak, of voorzichtigheid, of onbeschikbaarheid: het is zo'n herkenbare menselijke reactie van Jona. Zelfs de vroomste gelovige is niet altijd bereid om Gods klacht een stem te geven.

Zijn wij Jona's? Of is dat een oneerlijke vergelijking? Jona was toch profeet, dit was toch zijn vak, zijn roeping. En het is wel een hele specifieke opdracht die hij daar krijgt... Zo specifiek is God tegen ons toch nooit geweest? Toch? Hoop ik?

Er is jou, mens, gezegd wat goed is. Je weet wat de Heer van je wil. Geen onrecht te doen, maar recht. Ik weet niet hoe specifiek de roeping moet zijn om jou in beweging te krijgen. Maar in Micha richt God zich tot de mensheid. En in de bergrede spreekt Jezus álle mensen aan. Als de aangewezen personen. Om allereerst het onrecht in je eigen hart te weerstaan. Zelf een ándere weg te gaan. Niet de weg van het heersen, bepalen, dwingen. Maar trouw en nederig de weg van God te gaan. Want dáár ligt het koninkrijk van God. Bij wie de beelden op zich in laat werken, en erom huilt. Bij wie niet van een afstandje kan toekijken, maar midden in de ellende zit. Bij wie zoekt naar de barmhartigheid. Bij wie een honger in zijn lijf voelt, naar gerechtigheid en een einde aan het kwaad. Bij wie daartegen in opstand komen - zelfs als dat hen schade oplevert. Bij de vrede stichters. Bij hen, die onrustig zijn, en de boel niet de boel kunnen laten.

Ik heb geen hapklare antwoorden of oplossingen. Ik weet niet, waar je dan vervolgens begint. Ik weet dat het niet eenvoudig is, om die weg van God te gaan. Om aan te kunnen wijzen waar onrecht plaatsvindt, en wie daaraan schuldig is. Was het maar zo simpel, zou je haast zeggen, dat God zijn aanklacht doorgeeft, en zegt wie nou écht de boosdoener is. Maar vind ook dan maar eens de moed te vinden, om aan Gods klacht een stem aan te geven. Om te ontdekken waar je die stem zó kan laten klinken, dat dat opbouwend en versterkend en vredestichtend is. Ik weet dat allemaal niet.

Ik weet wel dat ik onrust heb, in mijn hart. En dat die ergens vandaan komt. Dat de Geest mijn hart op die manier onrustig kan maken, omdat ook God ziet dat er onrecht in deze wereld plaatsvindt dat ten hemelschreiend is. En mij daarin laat delen. Dat het de onrust is waar het in de bergrede over gaat: een verlangen naar een andere wereld, een heilige verontwaardiging over hoe er omgegaan wordt met het goede van God. Ver weg, en soms ook heel dichtbij.

Die geestgegeven onrust dwingt me, om de ogen niet te sluiten. Me niet te laten verlammen door mijn onmacht in het wereldgebeuren, maar beginnen bij mijzelf. Mijzelf bekeren van mijn eigen onrecht en ongehoorzaamheid. Me laten vernieuwen door de genade van Jezus. En vervolgens in een weg van liefde kiezen. Gods aanklacht laten klinken, een stem te geven aan de roep om een ommekeer. En soms is een stem geven niet schreeuwen, maar dienen. Doén.

Het onrecht beantwoorden met de liefde, de vrede. Slachtoffers te troosten, te helen, te verzorgen. Het boze geschreeuw te beantwoorden met verdriet en gebed. Een grens te trekken, aan te klagen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt. Proberen de Jona in ons te onderdrukken - en te gaan als God ons roept. In het geloof dat ook Gód het onrecht ziet, en daartegen in opstand komt, en ons daarbij inschakelt. Laten we dan niet vluchten, maar met al onze onrust - gaan. Nederig, op de weg van onze God. Amen.

Deel 2 - Preek over Jona 3 – zondag 24 augustus 2025

Schriftlezing: Jona 3:1-4:3, Matteus 5:43-48

Dienst in voorbereiding op de viering van het Heilig Avondmaal

Geliefde gemeente van Jezus Christus,

Het boek Jona zit vol verrassingen en onverwachte wendingen. Het is opvallend: een man Gods die wegvlucht voor zijn roeping en ver bij God vandaan probeert te komen. Een profeet op de vlucht die alle mensen die hij ontmoet tot God brengt, en een spoor van bekeringen achterlaat. Jona 1 en 2 zijn verrassend: waar je zou verwachten dat de profeet gehoorzaam is en alle anderen Gods stem niet willen horen, gaat het precies andersom. Tegen wil en dank blijft God via Jona werken. In het klein, of noem het maar klein, in gewone mensenlevens, 1 op 1 ontmoetingen. Maar ook in de ontmoeting van Jona met de stad Ninevé, uit Jona 3. Ook daar loopt het verhaal heel anders dan je zou verwachten.

In deze vertelling over Jona, God en de bekering van Nineve ontdek ik drie lessen. Een ouderwetse drie-puntenpreek, vandaag. Drie inzichten in hoe het schuurt tussen God en ons, juist als het gaat om het onrecht in de wereld. De eerste les noem ik 'Gods aanklacht tegen de mensheid.' De tweede les noem ik: de bekering van de boosdoener. En de derde les 'de frustratie van de keurige christen.

De eerste les. Gods aanklacht, tot de mensheid. We zagen twee weken geleden al dat God zich wil richten tot Ninevé, omdat hij heeft gezien hoe onrechtvaardig men daar leeft. Hij noemt het kwaad dat voortvloeit uit die stad 'ten hemelschreiend', en wil ingrijpen. God trekt een grens, dient via Jona een aanklacht in bij de mensen van Nineve. We zagen ook dat Jona daar niet op zat te wachten: de grote vijand, de bron van alle kwaad uit die tijd confronteren namens God? Wie durft het aan? Wie durft het kwaad in het gezicht te kijken en aan te klagen? Wie geeft Gods aanklacht een stem?

Na Jona's vlucht en omzwervingen klinkt Gods opdracht opnieuw tot Jona. 'Ga naar Ninevé, en klaag haar aan met mijn woorden.' Hoe concreet, eigenlijk. God richt zich niet tot 'het kwaad', niet tot een abstracte oorsprong van boosheid die deze mensen in hun greep houdt. Hij blijft niet abstract mopperen over dat het toch zo erg is in de wereld. Hij heeft geen begrip voor de complexe wereld waar ze in leven en dat het ook niet makkelijk is om voor het goede te kiezen. Nee, hij wordt heel concreet. Dit is onrecht, en zij hebben het gedaan. God houdt de mensen van Ninevé volledig verantwoordelijk. Hij spreekt hen aan, op het verkeerde gebruik van hun ruimte, hun vrijheid, hun verantwoordelijkheid. 'Dit onrecht hoort niet thuis in mijn wereld. Als je op deze manier leeft, zo ongelofelijk ten koste van mijn mensen, mijn dieren, mijn schepping, dan heb je iets uit te leggen.'

Het verrast me. Er klinkt geen spijt in van God. Niet dat hij zegt: ach, ik had ze minder ruimte moeten geven. Beter in de gaten moeten houden. Ik had kunnen weten dat ze hun verantwoordelijkheid niet aan zouden kunnen. Nee: God ziet voor zichzelf geen schuld in dit verhaal. Terwijl wij toch vaak geneigd zijn om God wel voor verantwoordelijk te houden. 'Waarom grijpt U niet in? Als u dan almachtig bent, doe er dan wat aan! Waarom laat u het toe, dat mensen zo tekeer gaan?' Maar God gaat daar niet in mee. Hier ligt geen schuld bij God: hier gaan mensen in de fout. Het ingaan tegen God en zijn gebod is iets waar mensen zelf verantwoording voor moeten afleggen. Niet God, maar de mensheid moet onder ogen komen wat zijn of haar eigen rol daarin is.

Er klinkt voor Ninevé geen directe oproep tot bekering. Maar de waarschuwing dat Gods geduld opraakt, leidt wel tot een confrontatie. God vraagt om verantwoording - en daarin gaat niemand vrijuit. De grote namen, de machten en de kwade krachten van de wereld - maar ook de zeeman

op de Middellandse zee, de simpele Nineviet op de hoek, de bakker, de groenteboer, de vuilnisman van Ninevé. Ieder heeft zijn eigen aandeel, niemand gaat vrijuit. Ook wij niet. Ook wij kunnen onszelf niet vrijspreken van het onrecht dat deze wereld kent. Het is te makkelijk om van ons af te wijzen: als God het onrecht confronteert, klinkt daar ook een vraag aan ons. Niet alleen de grote boosdoeners, wereldmachten, criminelen worden tot de orde geroepen. Het is een boodschap die God steeds heeft voor ieder mens op deze aarde: Hoe ben jij met mijn mensen, mijn dieren, mijn schepping omgegaan? Hoe vul jij je God-gegeven vrijheid en verantwoordelijkheid in?

In de reactie van Ninevé ligt onze tweede les verborgen. Want de Bijbel staat vol met aanklachten van God, tegen mensen die onrechtvaardig leven. Volken, steden, koningen, individuen: zelfs het volk Israël wordt regelmatig tot de orde geroepen. Maar gek genoeg wil niemand het horen. Zelfs Israël doet de oren dicht, en vermoordt de profeten die hen namens God met de waarheid confronteren. Maar zo niet in Ninevé. Ninevé gaat, gek genoeg, meteen op de knieën. Ik las deze week in dat het bij criminelen en daders van onrecht vaak ontbreekt aan zelfinzicht. Dat ze de schuld bij het slachtoffer leggen, dat ze niet aanspreekbaar zijn op hun eigen aandeel of rol in het kwaad dat is aangericht. En dat zie je inderdaad vaak - maar niet in dit Nineve. Hier gaat een heel volk door het stof. Het is de verrassende wending - dat het volk van God het niet wil horen, maar haar grote vijand wel. Wat een contrast: het vrome volk van God doet de oren dicht, en dit boosaardige volk dat zich van God nog gebod iets aantrekt, heeft plotseling oor voor de stem van God. Een opwekking - een bekering. Een volk dat in de spiegel kijkt en schrikt, en het volledig over een andere boeg gooit. Een koning die afstand doet van zijn troon, buigt voor een God die hij niet kende. Blijkbaar kan het. Het bestaat! Geloven we daar nog in? Is dat wat wij bidden, als wij bidden dat God ingrijpt? Niet dat God het de daders betaald zet, maar dat God hun hart verandert? Bieden we boosdoeners in ons hart nog een keuze, om een andere weg te gaan? En; zijn we zélf zo aanspreekbaar op ons gedrag, als de mensen van Nineve? Bereid om in de spiegel te kijken? Of stoppen we onze oren dicht en wijzen we iedereen die ons ergens op aanspreekt de deur? Ninevé geeft God gelijk. Legt verantwoording af. Doet boete, gaat door het stof. Kruisigt zichzelf, geeft alles op, om werkelijk te kunnen leven. En God? God is genadig.

En in die genade ligt onze derde les verborgen. Of beter gezegd: in de reactie van Jona daarop. Jona, de keurige christen, de vrome profeet, die zijn les toch geleerd had moeten hebben in de maag van die vis. Jona, die nu echt in zijn hart laat kijken, en de werkelijke reden voor zijn vlucht laat zien. Hij is razend, woedend. Hij kóókt. Ik wíst het. Ik wíst dat u genadig zou zijn. Die stomme, verschrikkelijke, onbegrijpelijke genade over dit eindeloze onrecht dat ons is aangedaan. Hoe kan je? Hoe kan je zo genadig zijn voor deze gruwelijke vijand?

Die vreemde, maar o zo herkenbare reactie van Jona. De woede richting God. Die frustratie over Gods genade, omdat het allemaal zo anders liep dan Jona had gehoopt. Jona stond oog in oog met zijn vijand, en hoopte dat ze met de grond gelijk werden gemaakt. Dát was rechtvaardig, volgens hem. Dat ze zouden stikken in hun eigen ellende, dat Gods toorn over hen zou komen en ze van de aarde weg zou vagen. Dit waren mensen, daders, boosdoeners die geen genade verdienden, maar de dood. Mensen die elke gunfactor, elke genade hadden verspeeld.

En geef hem eens ongelijk. Zo'n logische reactie, zo'n menselijke reactie. Want God is veel te goed. Veel te genadig. God stelt het oordeel veel te lang uit, houdt het veel te lang uit met mensen. De bergrede was voor Jona honderd stappen te ver. Mijn vijand liefhebben? Dat is teveel gevraagd. Met zo'n God wil Jona niet leven. Met een God die daders, schuldigen, boosdoeners een tweede kans geeft. Die zich laat ompraten, door mensen die beweren dat ze het voortaan anders zullen doen. Een God die eet, met zondaren en tollenaars. Die God die niet onder de indruk is van mensen die lief en keurig zijn, maar genade kan opbrengen voor vijanden

en mensen die in de greep zijn van het kwaad. Dat is toch niet eerlijk? Hier wordt niet écht recht gedaan!

Wat is jouw definitie van rechtvaardigheid? Waar wacht je op, als je wacht op Gods ingrijpen? Dat hij vuur en onweer uit de hemel stuurt als bij Sodom en Gomorra? Dat hij een nieuwe zondvloed laat komen, die precies diegenen treft die het volgens jou hebben verdiend? Ook dan zouden we God vreemd aankijken. Wat is wijsheid, wat is recht? Wat is werkelijk een reactie op het onrecht in de wereld? Wat brengt werkelijk een ommekeer?

Wat nu, als dat liefde is? En goedheid? En genade? Kun je het opbrengen om met liefde te kijken naar daders en boosdoeners? Wat hoop jij, voor de mensen die het bloed onder jouw nagels vandaan halen? Wat vraagt het van je, om hen lief te hebben?

De weg van Ninevé is niet de makkelijke weg. Voor Ninevé niet - voor Jona niet. Het gaat door een diep dal van boetedoening, bekering, zelfinzicht, frustratie, de onmogelijkheid van een verzoening tussen slachtoffer en dader. Maar het laat ook zien dat onze menselijke definities van recht vaak zo beperkt zijn, en zo gevoed worden vanuit vijandschap, haat, of op zn minst afstand. Jona, die man van God, die gelovige profeet, die keurige Israëliet - kan Gods genade niet verkroppen. Omdat hij niet kan zien dat hij er zelf óók van leeft. Hij kwam - net als velen van ons - niet tot een 'vader, vergeef het hun'. Hij kon niet leven met een toekomst voor zijn vijanden. Hij kon niet leven met de goedheid, de genade, de barmhartigheid van God voor mensen die het zó verpest hebben.

En wij? Kunnen wij dat wel? Volgende week vieren we avondmaal. Ontmoeten wij elkaar aan de tafel van Gods genade. Ontmoeten wij de God, die ons in de ruimte stelt, en verlost van onze schuld. Worden wij weer met onze neus op de feiten gedrukt: die onbegrijpelijk genade, die genade die we niemand gunnen - die heeft ook ons gered. Laat dat ons zacht maken, en afhankelijk. Laat het ons leren, wat werkelijk een ommekeer brengt. De liefde, de genade, de God die met zondaren eet. Die geduld heeft met mensen die het uiterste van hem vragen. In die liefde, en echt alleen daar, vinden wij de moed, het geduld, en de liefde om datzelfde te doen. Amen.

Deel 3 – Preek over Jona 4 – Zondag 31 augustus 2025

Schriftlezing: Jona 3:10-4:11, Johannes 3:14-18

Dienst waarin het Heilig Avondmaal gevierd wordt

Geliefde gemeente van Jezus Christus,

Is het terecht, dat je zo kwaad bent? Het zal je gevraagd worden, net nadat je een scheldende tirade tegen God hebt afgestoken. Net nadat je hebt verklaard waarom God alles mis doet in jouw ogen, en waarom je definitief afscheid neemt van jouw geloof in deze God. Of al je eigen redenen voor boosheid op God aan hem hebt voorgelegd.

Is het terecht, dat je zo kwaad bent? Na Gods confrontatie met Ninevé is Jona aan de beurt. Geen woord heeft God nog met hem gewisseld - behalve dan die ene opdracht. Tot nu. God heeft hem gehoord, de woedende tirade. En hij reageert. Na de aanklacht tegen Ninevé krijgt ook Jona de spiegel voorgehouden. Ook hij krijg inzicht in wat er leeft in het hart van God. Een uitgebreide les over Gods naam, zijn eigen betekenis daarin, en waar God hem werkelijk bij ingeschakeld had.

Ze waren allebei boos geweest. God én Jona. God op Ninevé, die stad die zo vol met onrecht had gezeten. Hij had de stad aangeklaagd, via Jona, en Ninevé had gereageerd. Ze waren volledig door het stof gegaan, een totale ommekeer, en hadden gebogen voor deze God van Israël. We hadden het er vorige week over, dat dat dus kan, dat een verschrikkelijke boosdoener zo'n radicale ommekeer maakt, en dat God daardoor terugkomt op zijn boosheid, en kiest voor genade. Precies dat had Jona boos gemaakt, omdat hij niet met een God kan leven die het de vijanden niet betaald zet.

In zijn boosheid dient ook Jona een aanklacht in. Niet tegen Ninevé, de stad die zijn volk zo getergd en gepijnigd had, niet tegen zijn aartsvijand. Maar tegen God. Al zijn woede, zijn haat richting Ninevé, laat Jona los op God. Op wie God ten diepste is. Op Gods genade en liefde, op Gods geduld en Gods trouw, op Gods vergevingsgezindheid. Op alles wat God in zich had, en Jona niet kon begrijpen..

Is het terecht, dat je zo kwaad bent? Jouw bezwaren tegen wie ik ben, zijn die terecht? Denk je echt dat je gelijk hebt? Dat dit onrechtvaardig is? Zal ik eens uitleggen hoe recht werkt in mijn bestaan? Zal ik je eens laten voelen dat waar jij denkt recht op te hebben, je alleen maar gegeven is? Och jongen, je weet niet half hoeveel geduld, hoeveel trouw, hoeveel genade ik voor jou al heb opgebracht.

Jona, ik heb jou lief. Ik had je lief, toen ik je riep. Ik had je lief, toen je bij me vandaan rende, in al je eigenwijsheid. Ik had je lief, toen je daar in de diepte was, in die vis. Ik had je lief, toen je mijn aanklacht preekte in die grote stad vol vijanden. Maar dat maakt jou niet meer, niet groter, niet hoger geplaatst dan de wie dan ook uit Ninevé. Jij bent net zo kostbaar als zij. Jouw leven heeft net zo veel waarde als dat van hen. Ik heb verdriet om jou, als jij je van mij afkeert. Maar ik heb ook verdriet om hen. Verdriet om hun onrecht en de ellende die ze aanrichten. Verdriet om het vergif waarin ze zich verslikt hebben. Want ik stond ook aan hun begin. Ook hén blies ik de adem in. Ook hen zag ik leren lopen, leren praten, leren leven. Ze hadden op net zo weinig recht als jij, en toch kregen ze van mij het leven. En ik kan het niet over mijn hart verkrijgen om dat van ze af te nemen.

Het is de grote les voor Jona. Hoe God ten diepste liefde is. Hoe God niet komt om te oordelen, of het mensen betaald te zetten - hoe graag Jona dat ook zou willen. Het ligt niet in Gods karakter om maar lekker mensen aan de kant te schuiven en overal wat van te vinden en iedereen die hem niet zint van de aardbodem weg te vagen. Ja, God klaagt aan - maar altijd

vanuit liefde. God wordt boos, maar altijd om de dingen die écht niet in de haak zijn. En zelfs dan staat het oordeel van God nooit op zichzelf, maar altijd ten dienste van een ommekeer. Ten dienste van zijn liefde voor mensen, en dieren, voor het goede van zijn wereld.

Oh Gods liefde voor Nineve. Voor dieren. Voor mensen, die hij de adem inblies. Voor mensen die zover bij God vandaan hadden geleefd, dat ze tot de orde geroepen moesten worden. Mensen die dachten dat ze alles wisten, maar in de diepte van hun hart eigenlijk nog niet het verschil kenden tussen links en rechts. Oh Gods liefde voor de mensen die hij creëert. Die hij beademt, voedt, leidt, koestert. Je bent één van hen, Jona. Je bent één van hen, zoals je hier zit. Want als Jona al geeft om een boom die een beetje schaduw geeft, die hij niet eens zelf heeft hoeven planten. Hoeveel geeft God dan wel niet om mensen die hij heeft gevormd? Als God al zorgt voor de bomen, en voor de musjes, hoeveel ben jij hem dan wel niet waard? Denk niet dat je niemand bent. Dat niemand je ziet, of je het voor altijd verpest hebt. Want dit is de God die zijn schepsels liefheeft. De God die houdt van mensen.

En zij? Of beter gezegd: wij? We verdwalen, we verdwijnen. We zijn vol van onszelf, denken dat we alles weten en onder controle hebben. En zo niet, dan zorgen we er wel voor - desnoods ten koste van anderen. We hebben alles zorgvuldig opgebouwd, maar zomaar glipt het ons door de vingers. En soms als God roept rennen we weg, willen we het niet horen. We kijken weg uit de spiegel, en zoeken de plekken op in het donker, waar we niet gezien worden. We zijn mensen die verdwaald zijn in het leven, die soms ook dronken zijn van het vergif van het kwaad. Mensen met bloed aan de handen, of mensen met de handen in het haar.

En zo vaak zijn we boos. Boos, over wat God allemaal wel of niet gedaan heeft. Over wat we niet begrijpen, of waar we iets anders hadden willen zien. Over wat ons overkomt, of niet overkomt. En we roepen naar God en we wijzen hem aan als de schuldige. Alles wat we niet begrijpen, wat ons in de wereld tegenstaat leggen we neer bij God. Als het zo moet, God, dan hoeft het niet voor mij. Dan ga ik liever zonder U verder.

Is het terecht, dat je zo kwaad bent? Heb je je wel eens gerealiseerd, dat ik ook huil? Om alles wat mis is in de wereld? Kan het bestaan in je hoofd, dat God niet de tegenstander is, maar de betrokken mede-lijder? Wat nu als God heeft gehuild om jou, om waar je was en wat je moest meemaken. Om het donker waarin je vast zit, de pijn die jou beklemmt, het verdriet dat jij hebt moeten meemaken. Om hoe je Hem, in alles, kwijt bent geraakt, en om hoe hij je niet kon missen.

Wat nu als God het is, die huilt om Ninevé, om de grote boosdoeners en al het onrecht wat uit hen voortkomt. Huilt om het vergif dat die mensen heeft betoverd? Huilt om wie verdwaald en verloren is en vast zit in het donker? Huilt, omdat ze niet weten wat ze doen? Huilt, omdat hij hen niet kan en wil verliezen? Wat nu als God huilt, omdat zijn mensen en zijn dieren er een potje van maken - en hij niet anders kan dan ingrijpen, opofferen, weggeven wat hem het meest dierbaar was? Zijn zoon?

Daar ligt dan Gods aanklacht. Niet bij ons. Maar bij hém. Hij geeft ons niet de volle laag, maar hij geeft ons iets om naar te kijken, iets om door gered te worden. Zoals vroeger, in de Exodus, in de woestijn. Een slang op een stok in een woestijn vol zieke mensen. Een man aan een kruis, met een bloedend en gebroken lichaam. Brood, wijn. Tekenen dat ik van ver moest komen, maar me mag overgeven aan deze God. Niet aan angst, en veroordeling en afwijzing - maar aan genade, en liefde, en barmhartigheid.

Ach, Jona - Verzet je toch niet langer tegen die genade. Houd toch niet langer vast aan je eigen oordelen, aan je boosheid tegen God, aan je meningen over wat volgens jou recht en onrecht is. Want ook jij wist zo vaak niet wat je deed. Ook jij hebt iets nodig om naar te kijken, en om van te proeven. Verzet je niet langer tegen Gods liefde en genade. Ontvang het - in vrijheid. Proef, zie,

geniet van de goedheid van God, hier aan de tafel. Hier heb je je leven aan te danken. Aan de God, die genadig is en liefdevol, geduldig en trouw, en altijd tot vergeving bereid. Amen.